

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ОФІЦІЙНИЙ ОРГАН ЗАКОНОДАВЧОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ СВОБОДИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 294. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 17-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 294. Jersey City, N. J., Thursday, December 17, 1936. THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ ЗА ВОЄННУ НЕВТРАЛЬНОСТІ

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Представники 21 американських держав у неофіційних переговорах поза повною сесією Міжамериканської Конференції для Вдержання Миру згодилися вже на текст угоди про задержання неутральності на випадок війни.

Первісний текст цієї угоди, предложений представниками Злучених Держав, трохи змінено, але суть її осталася та сама. Зроблено це на домагання Аргентини, що належить до Ліги Націй та не хотіла мати за це ніякої суперечки з Лігою.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ВЕРНУВСЯ З ПОДОРОЖІ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт висів з корабля „Індіанаполіс“ на американську сушу в Чарлстоні й поїхав звідти до Вашингтону поїздом.

У своїй розмові з газетарями він заявив своє велике здоволення з вислідів своєї подорожі та з праці конференції в Буенос Айресі.

Він зараз узязвся за роботу коло приготування урядових проєктів на сесію конгресу, що починається в перших днях січня.

БРАЗИЛІЯ СТАВИТЬ 156 ОСІБ ПІД НАГЛІ СУДИ.

РІО ДЕ ЖАНІНЕРО (Бразилія). — Бразилійський уряд поставив 156 осіб, котрих він обвинувачує за участь у радикальній революції в листопаді 1935-го року, на суд перед спеціальним національним трибуналом, установленим по тій революції.

З обвинувачених 35 вважається за лідерів. Між ними є кілька чужинців, 4 бувші послы, 1 бувший сенатор, 1 міський посадинок. Головним провідником уряду вважає Луїса Карлоса Престеса, котрому уряд закидає послух приказам з Москви.

УРЯД ПРО ПОТРЕБУ ОБМЕЖЕННЯ ЗАСІВІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар ринку зерна Волес виступив з публічною заявою, що контролю продукції є конечно потрібна для консервації землі і захорони консументів та що така контролю повинна бути постійною політикою уряду.

Він каже, що вже сама консервація земельних багатств не може видержати постійних надвишок зборів.

ПРОПАВ ЛІТАК.

СОЛТ ЛЕЙК СІТІ (Юта). — Літак підприємства Вестер Ер Лайнс, що їхав з Лос Анджелесу до Нью Йорку і мав осісти тут на місцевім летовищі, не дає про себе вістки.

Крім трьох пільотів літак мав на собі чотирьох пасажирів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ВИБИРАЄТЬСЯ В РОСІЮ.

НЬО ЙОРК. — Джозеф Дейвис, новий американський амбасадор у Росії, що вибирається незадовго до Москви, вже вислав туди свої родини велику скількість ріжної поживи, як замороженого молока, сметани, кришталову сіль, мшераліи води, а крім цього електричні заморозники, тощо.

РОЗКРИВАЮТЬ ВИБОРЧІ ОБМАНСТВА.

КЕЙП МЕЙ КОРТ (Нью Джерзі). — На переслуханню перед суддею Джейном ставали дальші свідки, що доказують ріжні виборчі шахрайства в місцевій організації Републіканської Партії.

Свідки зізнавали, що 70 осіб, нанятих републіканською організацією, віддали при останніх виборах понад 200 фальшивих голосів.

МІСТО БЕЗ СВІТЛА ЧЕРЕЗ СТРАЙК.

МЕКСИКО. — Через те, що всі робітники в місті Льюс Мочіс, у стеїті Сіналоа, вийшли на страйк для симпатії до страйкувачів робітниками місцевої американської рафінерії дукру, місто опинилося без електричного світла, води й телефонів.

БОРОТЬБА МІЖ ЮНІЯМИ.

СКЕНЕКТЕДІ (Нью Йорк). — Робітники „Генеральної Електричної Компанії“ признали більшість голосів, що їх представником у переговорах з підприємством має бути відділ юні, звязаної з Комітетом для Промислової Організації, а не відділ юні, звязаної з Американською Федерацією Праці.

НОВИЙ СІДЯЧИЙ СТРАЙК.

ТОЛІДО (Огайо). — Робітники підприємства „Лібі-Овенс-Форд Глас Ко.“ числом 4,300 осіб вийшли на „сидячий страйк“, як підприємство не згодилося на новий контракт з юнією.

ЗАПОВІДАЄ „БУМ“ У ТЯЖКІЙ ПРОМИСЛІ.

НЬО ЙОРК. — Малколм Міор, предсідник Краєвої Асоціації Фабрикантів, заповідає, що тяжкі промисли в Америці будуть незадовго переживати період незвичайного оживлення („бум“).

ТІ, ЩО БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КАМПАНІІ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗУ

Від 1-го до 15-го грудня ц. р. надіслали до головної канцелярії аплікації нових членів отсі урядники й члени:

Віда:	Місцевість:	Організатор:	Повноважені члени:	Дни:	РАЗОМ:
204	Нью Йорк, Н. Й.	Микола Близнак	10	5	15
171	Джерзі Сіті, Н. Дж.	Стефанія Галичян	7	7	14
112	Клівленд, О.	Марія Розоміло	5	6	11
223	Вільс Бері, Па.	Іван Мельник	2	7	9
272	Мейневед, Н. Дж.	Володимир Стасюк	7	—	7
143	Грейт Медоуз, Н. Дж.	Павло Ландяк	2	3	5
240	Ньюарк, Н. Дж.	Іван Лисак	5	—	5
102	Клівленд, О.	Микола Бусько	3	1	4
364	Клівленд, О.	Іван Сподар	—	3	3
54	Клінтонвіль, Конн.	Антін Малачук	1	1	2
202	Оборн, Н. Й.	Марія Вільчинська	2	—	2
224	Сейдем, Масс.	Павло Хомяк	2	—	2
304	Бофалд, Н. Й.	Яків Процишин	2	—	2
331	Мілвуд, Н. Дж.	Франко Бучицький	2	—	2
361	Нью Йорк, Н. Й.	Дмитро Костишин	1	1	2
361	Нью Йорк, Н. Й.	Іван Воробець	2	—	2
362	Брістола, Па.	Яків Сидорський	2	—	2
390	Брістола, Конн.	Микита Савак	2	—	2
36	Рачестер, Н. Й.	Олена Скробач	—	1	1
52	Толіок, Масс.	Ліля Вавришин	1	—	1
69	Нью Йорк, Н. Й.	Михайло Ликтей	1	—	1
71	Росфорд, О.	Зоя Бобак	1	—	1
75	Дітройт, Міш.	Володимир Дедула	1	—	1
104	Перт Амбой, Ч. Дж.	Стефан Терепенко	1	—	1
121	Ром Н. Й.	Олександр Галз	1	—	1
145	Алтуна, Па.	Евстахій Патронік	1	—	1
165	Толідо, О.	Софія Юркевич	1	—	1
194	Нью Йорк, Н. Й.	Стефан Платинин	1	—	1
198	Порт Джервіс, Н. Й.	Григорій Лисак	1	—	1
256	Ріверед, Л. Ай.	Теодор Маародський	1	—	1
281	Бейон, Ч. Дж.	Лев Бачицький	1	—	1
292	Дітройт, Міш.	Стефан Левчук	1	—	1
292	Дітройт, Міш.	Андрій Маланяк	1	—	1
298	Нью Йорк, Н. Й.	Алфонс Сидор	1	—	1
359	Ньюарк, Н. Дж.	Юлія Юревич	1	—	1
361	Нью Йорк, Н. Й.	Дмитро Савицький	1	—	1
361	Нью Йорк, Н. Й.	Олександр Олександр	1	—	1
361	Нью Йорк, Н. Й.	Микола Плінак	1	—	1
365	Маганой Плейн, Па.	Михайло Руднянин	1	—	1
378	Вудбайн, Н. Дж.	Василь Гальчук	1	—	1
385	Мінеаполіс, Минн.	Андрій Шабатура	1	—	1

ПОВІЩЕННЯ СПІС ВИКАЗУЄ 114 ЧЛЕНІВ, А ТИМСАМИМ ДО КІНЦЯ ЦЬОГО МІСЯЦЯ МУСИМО ПРИЄДНАТИ ЩЕ 178 ЧЛЕНІВ, ЩОБ ТОЛІВНА КАНЦЕЛЯРІЯ МОГЛА ПОДАТИ В ПРАЦІ ПАМ'ЯТНИК У. Н. СОЮЗУ ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО ЧЛЕНІВ НА 30,000.

ПОВСТАННЯ В КИТАЮ РОЗГОРЯЄТЬСЯ.

Урядові літаки в Нанкіні кружляють понад околицями, в яких були розміщені полки генерала Гу-Лянга, й бомбардували їх. Японія схвалювана тими подіями, бо у цьому буці вона добуває вирзану руку червоної Москви. Подібне становище займає також німецька преса. Японський уряд звернувся за опіцією до німецького уряду, бо обидві держави недавно підписали протимононістичний пакт, що має завдання поборювати комуністичну діяльність III. Інтернаціоналу.

ВОВКИ.

В лісах коло м. Боруні, в повіті Ошмянні на Віленщині, появиліся значні стада вовків. Ці звірі такі відважні, що підходять до осель і спричиняють шкоду в інвентарі.

ПЕРША ПІДЗЕМНА ЕЛЕКТРИЧНА.

В місцевості Ротні на Труському Помор'ю віддали до вжитку першу електричну вбудовану зовсім під землею німецькими інженерами. Це перша електрична цього типу на світі.

ПРОКОЛОВ СОБИ ОКО ШПИЛЬКОЮ.

Щоб не шумити в війську, проколов собі око шпилькою якийсь Станіслав Коосак з Дембінкої Воли Вел., а описав це й прикладав до рани відвар з тютюну. За таке засадив його суд на рік в'язниці.

ВИСТАВЛЯЮТЬ НА ПРОДАЖ „ЛЕВАЙЕТАН“.

Морська Комісія у Вашингтоні запропонувала армії й флоту купити корабель „Левайетан“, один з найбільших кораблів світу, для транспорту війська. „Левайетан“ був колишнім німецьким пасажирським кораблем, звався „Фатерланд“ і був у той час найбільшим кораблем світу. Як американський уряд виповів війну Німеччині, він захопив „Фатерланд“ як вороже власність, а до війни вдержав його за затоплення американських кораблів Німеччиною. Його потім продано для „Юнайтід Стейтс Лайнс“, перехрещено на „Левайетан“ і вживано як пасажирського корабля. Однак він ніколи не приносив нових власникам зноку. Від весня 1934-го року він отояв у порті в Гобомені.

МОРВОВІ ДЕРЕВА Й ТРАН У НІМЕЧЧИНІ.

Німці рішили в межах 4-літнього господарського плану забезпечити державу в продукцію природнього шовку. Рішили засадити в Німеччині 100,000,000 морвових дерев, вести на широку сшаю годівлю шовкопрядки й малашати 10 великих підприємств шовку. Товшу має достарчити ловляриб. Німеччина заключила з норвезьким підприємством ловлі китів умову, на основі якої в надходячому сезоні будуть вислані дві флотилії по 6 кораблів на ловлю китів. Флотилії будуть заселені в прилади до варення трону.

ПРИСУД НА 13 УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН.

Як ми вже свого часу подавали, дня 1. червня ц. р. в Заліпо відбулася панакхда на трюбах полягких воєнків української армії. На це панакхду явився польський остерукоуний, який, добачивши в руках хлопця Михайла Конопада тризуб, арикавав його звинувити. Клопець почав утікати, годі поліцей стрілив за ним з револьвера. Це розлютило людей і вони розстріляли поліцей та його побити. Вслід за тим у оємі переведено ревізію й а рештовано багато селян. В аловині листопаду відбулася розправа проти 13 арештованих у звязку з цєю подією селян, між ними одної жінки. По чотироденній розправі за суджено: Івана Купка на 2 роки спільної кари, Василя Сенаха на два роки й Андрія Кушаву на два роки, Степана Стодольського на півтора року, Миколу Галузу на пів року й Катерину Матульську на пів року. Решту суд увільнив. Боронили обвинуваченик: д-р Бемко і д-р Західний.

НЕДОВОЗВОНА КОПИРЕНІЯ.

В Чемпіні коло Сьрему (Дольща) арештували лікарів-дентиста Рачковського під замігом, що підмовляв бити шиб в мешканню конкурента, дентиста Часовчика. Арештований по дорозі опирався. На поміч Рачковському прибігла його жінка й обоє кинулися на землю, чим викликали збіговище. Всеж вкінці далися намовити піти до комісаріату.

„ВІДКЛИКАННЯ ЮВІЛЕЮ“ ГЕН. КУРМАНОВИЧА

ЛЬВІВ. — Краєві часописи приносять таке повідомлення: „Відкликується на попередній комітаті в справі святкування 60-літнього ювілею ген. Курмановича, комітет призначений назначену академію, на жалє, відкликати з цієї причини, що Шановний Ювілят у своїй скромності рішуче апросив наміченого свята не влаштувати. Всі в міжчасі численно надіслані привіти вручить комітет Шановному Ювілятові. Воі на цю ціль призначені трошеві збори прохасмо на бажання Шановного Ювілята передати Тов. Доюмоги Інавалідам у Львові. За комітет: Фт. Кляно, голова; Явний, оєкр.“

„АРГУМЕНТИ“ РАДИКАЛЬНИХ ГРОМИЛ.

ТОВМАЧ (Галичина). — В неділю, 29 листопада ц. р., сталася в Товмачі, в хаті і на очах відомого українського адвоката та суєспільного діяча д-ра Макуха, подія, що яскраво змальовує культуру галицьких радикалів. Того дня приїхав до Товмача на збори кооператив інж. Семянчук. Не прочуваючи нічого злого, він диняв за прошення д-ра Макуха зайти до його дому. Та в його домі щідійшов до нього інж. Лудик, дир. місцевої районної молочарні, і сказав: „Ви, пане, перестаньте цікавитися моєю особою, бо я за те в м... бю“. На це відповів інж. Семянчук: „Це ваша справа“. З тими словами він хотів відійти. Та в тій же хвилі присутній п. Чаплинський, права рука д-ра Макуха, організатор „Каменярів“, заступив дорогу інж. Семянчукові, а далі кинувся на нього і побив його до крові, та подер на нього футро. Акт Чаплинського не був акт німсти деяких радикалів Товмаччини, проти яких виступав інж. Семянчук за їх шкідливу роботу. Чаплинський веде кампанію проти Окружного Союзу Українських Кооператив, тому, що місцевим радикалам не вдалося цієї інституції захопити в свої руки.

ПОВСТАННЯ НА КИВЩИНІ.

БЕРЛІН. — Берлінський „Ангріф“ в телеграмі з Букарешту повідомляє: „В середній Україні вибухло криваве повстання селян. Спеціальні відділи ГПУ, ніслані здушити повстання, наткнулися коло міста Таращі на збройний спротив. Після кривавого бою, що тривав кілька годин, селяни схоронили в околицій лісі. Відділам ГПУ вдалося зловити двоох провідників повстання, братів Хведора та Олексю Трачєнків. Советська кіннота далі переслідє повстанців.“

„Голова ГПУ в Україні, Баліцький, перевів строге слідство, найперше, щоб ствердити, яким способом селяни роздобули зброю, м. і. кілька скорострільів. Слідство виявило, що більшість повстанців, це бувші воєки червоної армії. Вони по повороті з війська застали свої родини в страшний тужд“. Телеграма кінчиться заявою: „В цілій країні вибухнуть раз тут раз там такі повстання. Та світ мало знає про ті страхїття, що діються в тій країні“.

ЗАКИДИ НА АДРЕСУ ПАМІ СІМПСОН.

ЛОНДОН. — Пані Вількінсон, посолка до англійського парламенту, заявила публично, що пані Сімсон оберталася в такому окруженню осіб, які належали до одної чужої й не дуже приязно настроєної до Англії держави. Ці особи старалися зробити з пані Сімсон, а через неї з короля Едварда, інструмент для своїх цілей.

СИТУАЦІЯ В КИТАЮ ЗАГОСТРУЄТЬСЯ.

НАНКІНГ. — У звязку з революцією ген. Гюу-Лянга й арештування ним тольшого команданта китайської армії, ген. Кай-Шека, положення в Китаю загострилося. Центральний уряд вислав проти збунтованого генерала війська. Ходять поголоски, що Кай-Шек уже замордований. Збунтований ген. Гюу-Лянг домагається, щоб Китай негайно прийшов до порозуміння з Совєтсами і вивів війну Японії. Його вважають підкупленим агентом Москви.

ВІДНОВЛЕННЯ РУМУНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ПРІЯЗНИ.

ВАРШАВА. — Щеля візити румунського міністра закордонних справ, Антонеску, у Варшаві, а потім щеля подібної візити румунського амефа штабу, ген. Самсонович, політичний і мілітарний союз між Польщею і Румунією знов затісниться. Цей союз має оборонний характер й армії війни правдоподобно польську й румунську команду підчинити під одну команду. Говорять, що небагом виїде до Румунії ген. Ряд-Смілн, щоб переглянути румунську армію.

НІМЕЧЧИНА ЗНОВ ПОРУШУЄ СПРАВУ КОЛЬОНІЙ.

ЛОНДОН. — В часі дипломатичного обїду, влаштованого „приятелями англо-німецького співжиття“, на якому були присутні 700 визначних осіб з англійського політичного світу, німецький амбасадор Рібентроп вголосив промову, в якій зазначив, що в інтересі всесвітнього миру Німеччина мусить дістати назад свої кольонії.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1888

Published weekly except Sundays and Holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 51-53 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Ура. "Свобода": BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016. 4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОНГРЕС ОБ'ЄДНАННЯ

В неділю, 20-го грудня ц. р., відбудеться в Нью Йорку семий з черги конгрес Об'єднання Українських Організацій в Америці. Буде це конгрес такої організації, з якою українське громадянство вже так жилося, що нема ніякої причини писати про потребу її існування. Зате треба би писати про потребу уможливлення Об'єднанню повести ширшу народню роботу. І це повинно бути теж і головним завданням теперішнього конгресу Об'єднання.

Як знаємо, конгреси Об'єднання відбуваються що три роки. На них западають ухвали, які стають директивами для вирішування багатьох наших громадських справ. І вже з цього боку ці конгреси є важним чинником. На них є нагода в організації й громадський спосіб поставитися критично до нашої громадянської праці у минулому. Тут є нагода ввести, як треба, певні корективи. Тут можна ставити плани набудуче. А все те, якщо є добра воля і якщо хочемо придержуватися демократичних засад. Кожна організація має тепер можливість вислати такого представника, якого захоче. Кожний гурток має тепер можливість виступити зі своїми заввагами чи жалями, якщо їх має. І кожний може свобідно пропонувати загалові нові способи організації нашого народнього життя. Це є тепер нагода для кожної дисциплінованої групи, яка стоїть у національних рядах, у дисциплінованих, організованих і демократичний спосіб змагати разом з іншими до закріплення нашого народнього життя в Америці, а з тим і допомоги визвольним змаганням Рідного Краю.

Та на одне треба тут пам'ятати, на що звертано увагу й перед попередніми конгресами Об'єднання: конгрес Об'єднання триває тільки один день і за цей короткий час він мусить вичерпати велику програму. Вже ця обставина вимагає, щоб ті, що мають на конгресі реферувати якісь справи, чи виходити з якимись новими думками чи планами, всі ці справи наперед добре передумали і збрали на папір. Це улекшує хід нарад, а навіть є кінечне, щоб наради могли відбуватися в скорім темпі та щоб не було неясностей щодо висказуваних думок чи пропозицій розлуцій. Підносимо ці справи задалегідь тому, що, як сказано вище, ухвали конгресів Об'єднання заважають. І тому зрозуміло, чому ми на такі конгреси звертаємо особливу увагу.

Зі свого боку бажаємо цьому конгресові якнайкращого успіху: піднесення духа нашої імміграції й скріплення фронту народньої праці для добра нашої імміграції й Рідного Краю.

Учас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина "ВОЛИНЬ".

Друкує забороняється. Авторські права застережені.

(80)

Не минуло це й Єлисеєво Василя. Він уже поправився і мусить також відійти. Одарка з Палажкою витирають мокрі очі... Тільки що, люди мої, приліз... Лець живий був... Ще не огрівся, не обувся і знов. Нема часу. Там військо шикують в лави для виступу. На ліквідованих конях герцою начальство й розвідка. Комаров наперед подався до Здоббиці підготувати грунт. Там чекає на нього люба його — жіночка. Вона мабуть і не знає, що коханій її знезачка президентом республіки став.

Над вечір в останнє стали перед корпусом батальйони. Половина без зброї. Нічого. Прийдуть, побачать і переможуть. Буде зброя. Там гарматна батарея, літаки, скоростріля.

— По ротно! Смірна! С пєснями шагом мааррш!

— Раз-два-три! Лево! Лево!

Гримнула перша озброєна рота. Хитаються сірі шапки, хитаються рушниця на смірно, разом помакують руки...

За нею друга рота, третя... Кожна пісню виводить, самі ноги вибивають крок, а за ротами юрба дітей, дівчат.

Позаді два вози і пара кінотчиків.

Пізно вечером вертається Володько до дому. Цілий день сторчав коло монастиря, придивлявся до всього, що діялось на його очах. З початку навіть захопився рухом, гармідером. Повно народу, гутірки, промови. І аж вечером, ідучи до дому, на нього сходить незрозумілий острах за наслідки всього, що власними очима бачив сьогодні.

Острах побільшується дома. У хаті тихо і сумно. На коминку, як звичайно, світяться маленька ляпчочка. Коло печі на стільці сидить Єлисей і читає якусь книжку. Одарка лежить на печі, Палажка десь пішла.

Ляпчочка дає дуже мало світла і куцозорий Єлисей тримає книжку обома руками під самим носом. Почувши Володьку, він підводить голову і питає: — Ну що? Пішли?

— Пішли, — відповідає похмуро Володько і ходить по хаті.

— А нашого не бачив? — питає Одарка. — Ми вже вечеряли. Отам картоплі в горщику й огірки з олією, — додає.

— Бачив, — каже Володько. — Скидаєць на коні... Пішли всі,

а половина з них без "війтовок". Чорт їх знає, що вони там робитимуть.

Володько бере картоплю, огірки і їсть. Відразу видно, що настав великий піст. Одарка суворо притримується постів.

— А я от тут сиджу і читаю, — каже Єлисей. — Взв'я у Івасиною Захара оцю книжку. Історія... Ото, як то воно, різне було матері, і колись те саме йо.

ВРАЖІННЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА З ВОЛИНІ

В українських часописах друковано свого часу звістку про гостювання на Волині Альцея Вальчіні, італійського журналіста, кореспондента найкращого італійського щоденника „Іль Коррєре делла Сера", що друкується в Міляні. В числі з 6 листопада видрукувано одну його кореспонденцію з Луцька. Кореспонденція виявляє, що журналіста — як воно зрештою й природно — гостили теперішні „господари" краю, досить добре, проте подає вона й безпосередні враження автора, що викликають цікавість і в українського читача. Подаю отже цю кореспонденцію цікавими уривками.

На погляд автора, Волинь — „найбільш вражливий пункт Польщі, бо справа йде тут не тільки про те, щоб стримувати війська Ворошилова, але й про те, щоб забезпечувати Польщу й Європу від розкладової пропаганди московських пророків — москалів і немоскалів".

„Волинь завжди була великим відкритим шляхом для варварських нападів, і від татар до большевиків — усі проходили цією дорогою, що з Луцька йде до Києва. Але тепер її боронять не тільки польські багнети, але й духовий мур, що сформувався тут, не вважаючи на неймовірну мішанину національностей (!) і релігій, серед тутешніх мешканців, в більшості українців, істотно антикомуністичних. Українці слов'янської нації, що після нещасливої спроби Пегльюри в 1918 р., вбитого кілька років пізніше в Парижі від руки жида, об'єднати російську й польську Україну в єдину державу, живе тепер під протекцією (!) Польщі".

Хорони нас Боже, від таких „протекторів"! Далі автор намагається дати зразки отой національної мішанини, яку спостерігається на Волині:

„Луцьк... передпокій Росії. Вулиці того міста, що нараховує більш як двацять тисяч душ, — справжні муки для піхотинців, з огляду на болото, що їх вкриває. Вигляд міста не цікавий. Доми низькі і про-

стенські, одна православна церква, одна синагога, одна протестантська „кірхе" (церква), одна божниця караїмів-семітів, що не визнають талмуду. Волинь виявляє етнічні аномалії, які рідко зустрічаються деінде. Ця польська (!) земля, де більшість населення українська (видно, що автори сильно хочеться грати на двох скрипках! — Е. О.) гостює такою жидів, німців і словаків. Коло Луцька на віддалі кількості кілометрів від своєї батьківщини, знаходяться словацькі й німецькі села. В Луцьку німці уважно слідкують, щоб їх земляки не розгубились, не денационалізувались. Одно з таких німецьких сіл, Нова Земля, стоїть на плодючій і сумній рівнині, ледви порушеної кількома горбами. Плуг селянина залишає по собі смугу незвичайно плодючого чорнозему. Село нараховує щось коло двацять родин. Типи селян — харатеристично штонський, німці, з рівними широкими плечима й блакитними очима. Хоч вони перебувають тут уже кілька століть, їхня мова затрималася чисто німецькою і не має в собі жадних місцевих примішок. Кожний селянин німець має від трьох до сім гектарів землі, заробляє також по лісах, і з того живе. По дорозі німецькі хлопці, витаючись, говорять „гуген-таг" (добри-день) і підносять руку на зразок німецьких нацистів. Що року багато з них відлідають до Німеччини і залишаються там місяць як гості „Гітлерівської Молоді", а повертаючись додому, оповідають здивованим батькам про те, що вони бачили й робили в Німеччині.

„Поміж Рівним і Здобнувом друга етнічна пляма: словацька кофюнка. Село Красилів має тепер до п'ятдесяти словацьких родин. Історія переселення відноситься до 1865 року, коли цар, побувавши в Чехії й побачивши там „душе й кріпке населення, запропонував австрійському урядові переселити частину цього населення на Волинь — плодючу, але ще не оброблену. Словацькі кольоністи прийняли пропозицію й закупили на-

мені? казав перший. Він так само говорить, як я, так само одгається, як я, так само молиться, як я... І чому я маю користися йому? Другий казав: він не є ні князь, ні воєвода, ані пан великий. Його ім'я такеж просте і зрозуміле, як моє. Як може бути він зверником моїм? Були й інші годоси. Вони подібно на ці, що я сказав вам. Всі зворохобились... Встав брат проти брата і бив один другого підступною кудею. І як холодний лик місяця з плямою вічної ганьби перед цілим миром стоїть, так холодні тепер серця мертвих братів, що лежать на землі. Ніхто не сказав їм: брати! Вас родила одна мати і старший хай буде старшим, а молодший його опорою. Брати! Вините ганьбу велику, коли станете один проти другого з піною люті на устах і вогнем зненависти в очах. Ви прохромітесь на ваші списи і ворог лютій реготитиме над вашими кістками".

Володько перестав жувати і слухає. Які правдиві слова. Де взялися воїни тут, якраз цього вечера? Єлисей зупинився. Володько питає:

— А де ви взяли цю книжку?

— Кажув — Захар приніс... Прийшов і ми посперечалися. Я одно, він друге. Ну, каже. Приніс вам, каже, історію. Пішов і з монастиря приніс.

— А де ви взяли цю книжку?

— Кажув — Захар приніс... Прийшов і ми посперечалися. Я одно, він друге. Ну, каже. Приніс вам, каже, історію. Пішов і з монастиря приніс.

— А де ви взяли цю книжку?

— Кажув — Захар приніс... Прийшов і ми посперечалися. Я одно, він друге. Ну, каже. Приніс вам, каже, історію. Пішов і з монастиря приніс.

— А де ви взяли цю книжку?

— Кажув — Захар приніс... Прийшов і ми посперечалися. Я одно, він друге. Ну, каже. Приніс вам, каже, історію. Пішов і з монастиря приніс.

(Дальше буде).

Волині земель за 40 тисяч рублів. Цар забезпечив був переселенням католикам релігійну свободу, але ці обіцянки не дотримував. В 1888 р. царський уряд наказав, щоб усі переселенці прийняли православну віру, а ті, що не хотіли цього зробити, мусіли вертатися додому.

„Німецькі й словацькі кольоні уявляють з себе певну етнічну й політичну вартість, наскільки функціонують як антикомуністичні центри, але вони тонуть в українському морі".

„Українське населення живе з хліборобства. Чоловіки й жінки ходять у високих чоботях, розмовляють по українському і по московському (!), визначаються психологією всіх „русских" народів, хоча й пишається своєю власною національністю. Цікава історія цього народу, якого моральні й інтелектуальні прикмети, хоча й досить помітні, не дозволяють йому політично розвинутися, присуджуючи його жити й умирати під урядованням більш розвинених і більш сильних народів. Українці в Польщі поділені політично на кілька організацій з ріжними тенденціями й аспіраціями. Тероризм поволі зникає. Останнім його виявом був чин 15. червня 1934 року, а саме вбивство польського міністра внутрішніх справ, Перацького. Тепер велика маса не є ворожа Польщі і тому в багатьох відомостях співробітництво може знаходити місце. Замість того нехтіть і навіть ненависть до комуністів і жидів постійно зростає. Комунізм тут не проїде. Запевненням цього є цей наряд з чотирьох (!) мільонів душ, що не забуває, що Совети брутально загасили всяке світло і здушили всякий свобідний вияв у тій частині України, що знаходиться під їх пануванням.

„Совети, не довіряючи місцевому прикордонному населенню, виселили цілу селянську масу на просторі яких сімдесят кілометрів в середину країни. Землі, що залишилися порожні, заняли по часті війська, а по часті селяни, яких перевезли з інших частин Росії. Совети будують тут з гарячковою спішністю фортеці за фортецями.

„Крім того відбуваються тут рекрутування большевицьких агітаторів, яких набирають зпоміж селянських хлопців, переводять через кордони і потім „виховують" у пропагандних школах у Києві і Харкові. Але „наслідки їх пропаганди залишаються дуже незначні, бо найбільш темна маса тут досить ознайомена зі станом речей у советському раю" і зрештою й самі учні „дуже часто відмовляються від своїх комуністичних ідей".

Крім того „польська влада (цебто поліція) слідує по всіх усядах за кожним кроком кожного й безжалісно підириває в коріні всяку комуністичну спробу".

А проте автора вразило, що, наприклад, в Острозі вільно показують советські пропагандні фільми, а по всіх ресторанах апарати радія передають „музику з Москви, яку чути дуже ясно". Але чи тільки музику?!

В своїй кореспонденції, як бачимо, автор намагається бути об'єктивним і не ховає своїх симпатій до українського народу „істотно антикомуністичного". Не йогож у тому вина, що цей наряд ще досі не виявив у собі тих прикмет, які дозволили йому скинути „урядування чужих, сильніших народів та обходитися без усяких „протекторів". Завдання нашого покоління полягає в тому, щоб виплекати саме ці прикмети, щоб не було „польської землі з більшістю українського населення", а щоб була тільки українська земля українського народу в вільній українській державі.

Евген Онацький, Рим.

НІМЕЧЧИНА В УКРАЇНІ

Це тепер модна тема. Навіть сам Гітлер на недавнім зїзді націонал-соціалістичної партії в Нїрнбергу сказав, солодко зітхаючи: „Коби я мав Урал або Україну"...

А був недавно час, коли Німеччина справді була в Україні, року 1918, при кінці світової війни. Знаємо, що український уряд Центральної Ради підписав мировий договір з Німеччиною і її союзниками 9 лютого 1918 р. Після цього в Україну прийшло німецьке військо помагати українцям проти большевицької „червоної гвардії". Розуміється, не якісь там „визвольні ідеї" повели німецьке військо в Україну, а голий матеріальний інтерес: Німеччині треба було дістати збіжжя за всяку ціну. Тому німці, що прийшли були перше як гості в Україну, скоро стали господарями. Уряд Центральної Ради, що не хотів бути на послугах німецького імперіалізму, був 29 квітня 1918 р. усунений німецькою збройною силою. На чолі нового уряду України поставлено Павла Скоропадського, з титулом гетьмана.

Недавно большевицьке видавництво в Москві видрукувало книжку „Крах германской оккупации на Украине". Тут зібрано документи щодо перебування німців в Україні 1918 року. Утеча німецького війська з України в кінці 1918 р. після української революції проти Скоропадського була така поспішна, що в Києві похищено тоді багато документів у німецьким посольстві і в штабі. Ці документи врешті попали в руки большевиків, після російської окупації України. Деякі з опублікованих документів мають велику вагу для оцінки відносин в Україні 1918 року і для характеристики німецької політики того часу супроти України. Наприклад, відомий німецький дипломат Більов писав про Україну 1918 р.:

„Була би бажана окупація такими військовими силами, яких сама присутність уже наводила би страх на людиність і примушувала населення продавати нам лишки збіжжя, а як треба буде, то доведеться взяти його силою".

Мумм, німецький посол у Києві 1918 р., який найбільше старався, щоб усунути від влади уряд Центральної Ради, телеграфував до Берліна після гетьманського перевороту:

„За спиною нового уряду стоїть у першу чергу єдина авторитетна в країні в теперішній час влада — німецька головна команда".

Про дальші німецькі плани щодо України говорять вміщені в книзі заяви визначних австрійських діячів, що доносили своєму урядові до Відня у шість днів. Тож обов'язком кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

ПЕРИФІЛД, Н. ДЖ. — Тов. Ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє своїх членів і членів що річні збори відбудуться в неділю, 20. грудня, в домі де звичайно. Просимо всіх членів прийти, бо це є важні збори на котрих буде вибір головного уряду на 1937 р. Неприйнятий член на зборах підлягає карі одного долляра. — Ю. Голинський предс.; М. Бубас, кас.; В. Реповещ, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих, котрі ще не належать до У. Н. Союзу, а хотіли б влитися, пришейте їх на збори. Родичі, котрі ще не вислали своїх дітей мають добру нагоду вислати на цих зборах. У. Н. Союз має три роди грамот для дітей. Уважаймо, що будучи членом У. Н. Союзу має перейти в руки наших дітей. Тож обов'язком є кожного члена дати про звіт У. Н. Союзу. — Юрій Датків, секр.

ського генерального штабу Штраусенбург писав у секретній доповіді:

„Гетьманство Скоропадського з німецького боку задумане лише, як основа для вирішення російського питання... Федеративна Росія під німецьким впливом, на мою думку, є та мета, яку хочуть досягнути німці. Мається на увазі, що Україна буде прилучена до трону московського царя, як федеративна союзна держава на монархічній основі".

Штраусенбург мав рацію: дійсно уряд Скоропадського ніколи не крився з своїми симпатіями до Росії. 14. листопада 1918 р. Скоропадський видав свою „грамоту" про злуку України з Росією. В серпні 1918 р. гетьманський прем'єр Лизогуб, бувши в Берліні, заявив, що Україна хоче злуки з Росією. Німеччині мало було самої України; вона мала плани запанувати над великими просторами Росії і Кавказу, щоб мати вільний шлях аж до Індії.

Видаючи ці документи про німецький імперіалізм, російські большевики хотять збудити серед росіян патріотизм і воявничність. Колиж цю книжку буде читати українське, то він усе буде порівнювати: добре, Німеччина робила те й те в Україні, а що роблять з нами теперішні окупанти? Німеччина брала збіжжя, але чи Москва не грабує іще гірше?

Зле тому злодієві, який, щоб себе вигородити, показує пальцем на іншого злодія, що, мовляв, той украї.

Д. М.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. Миколая, повідомляє, що річні збори відбудуться в четвер, дня 17-го грудня, в год. 8-мй ввечір, 697 Глендоу ев.

ІОНКЕРС, Н. П. — Тов. Подляська Січ, від. 8, повідомляє, що річний мїтинг товариства відбудеться в 2-й годїні пополуудї, в неділю, дня 20. грудня, в аглі Укр. Нар. Дому, під ч. 13 Вашингтон Стріт. На порядку наради: річне справоздання, вибір уряду на рік 1937. Кожний член має явитися. Не явившийся член заплатить кару після статута. — Никола Чолій, предс.; Василь Манайзі, секр.

ПЕРИФІЛД, Н. ДЖ. — Тов. Ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє своїх членів і членів що річні збори відбудуться в неділю, 20. грудня, в домі де звичайно. Просимо всіх членів прийти, бо це є важні збори на котрих буде вибір головного уряду на 1937 р. Неприйнятий член на зборах підлягає карі одного долляра. — Ю. Голинський предс.; М. Бубас, кас.; В. Реповещ, секр.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г. — Бр. Пр. Д. Марії, від. 178, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори, відбудуться в неділю, 20. грудня, в парохіальній галі. Обов'язком є кожного члена і членів роти прийняти на цих зборах. Як маєте знайомих,

